Hónapló

Június

2022

Júniusban
jön a nyár,
meleg már
a napsugár.

Márkus Katalin:
Hónapsoroló

Június: Ugyancsak ró-
mai istenségről, Junóról
elnevezett hónap.
A sorban a hatodik,
30 napos.
Régi magyar neve:
Nyárelő hava vagy
Szent Iván hava.
Székelynaptár szerint:
Napisten hava

Lipták Gábor Városi Könyvtár Balatonfüred

Gryllus Vilmos

Félperces mondókák II.

- Hörcsög, hörcsög, mit csinálsz?
- Búzaszálat tépek.
Étel lesz a magjából,
szőnyeg meg a szalmából,
szépül már a fészek.

- Mókus, mókus mit csinálsz?
- Fenyőtobozt gyűjtök,
a magokat megeszem,
a tobozt meg elteszem,
télen avval fűtök.

- Róka, róka mit csinálsz?
- Megfogom a tyúkot.
Húsából lesz uzsonna,
tolából meg kisdunna,
mit magamra húzok.

- Szarvas, szarvas mit csinálsz?
- Hajlítom az ágat.
A levele ehető,
s fájából lesz a tető—
építem a házat.

Békamama lesben áll,
csak a torka lüktet.
Kicsi fia kiabál:
- Kérek szúnyogsültet!

Bent a vízben a teknősbéka
fürgén siklik, mint a hal.
Kint a parton a teknősbéka
lassan mászik, majd meghal.

Nyári nyitogató

Hüvelykujjam hűs szellő,
mutató ujjam legelő.
Középső ujjam egy nagy tó,
gyűrűs ujjam nyaraló.
Legkisebb ujjam én magam,
ki a vízbe csobbantam. Loccs!
(Lecsapni a kezeket a térdünkre/padra!)

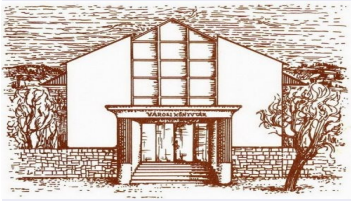

Kiadja: Lipták Gábor Városi Könyvtár Gyerekrészlege
8230 Balatonfüred, Kossuth Lajos u. 35.
Szerkesztő: Sz. Faragó Szilvia
gyerekkönyvtáros
Email: szi8230@gmail.com

Jean Moréas

Kacagok

A fák kiszáradhatnak,
a vizek befagyhatnak!
Én csak nevetni akarok.

Jöjjenek jó vagy rossz napok,
én csak kacagni akarok!

A tánc is megszűnik,
a hangszer eltörik,
kacagok, kacagok!

Versek júniusra

Zbigniew Lengren

Szürke és vörös

Egy szamár erdőbe tévedt
s nevetett, majd megszakadt:
tűzvörös kismókust látott
sátoros vén tölgy alatt.

Nevettében csuklott, prüszkölt,
tombolt, körbevágtatott:
- I-á! I-á! Ki látott már
piros bundás állatot?

A szamár csak hadd nevessen!
A kis mókus azt mondta:
- Piros bundát, vörös hajat
csak a szamár csúfolhat!

Mentovics Éva versei

Hurrá, vakáció!!!

Nyári napfény hozta hírét,
tudta, várjuk már nagyon,
s önfeledten viháncoltunk
e ragyogó, szép napon.

Vakáció, Vakáció!!!
Visszhangzott az iskola.
Nem csendült még egyszerre szó
ily harsányan tán soha.

S tényleg, jött a Vakáció,
szaladt fel, a kert alatt.
Eltüntette a leckéket,
hírmondójuk sem maradt.

Elrejtette a táskámat,
minden könyvet, füzetet.
Ceruza sincs. Mivel írjak?
Hopp, a táblán üzenek.

VA-KÁ-CI-Ó! Rajzolom fel,
színezem, hogy szép legyen,
s képzeletben kéz a kézben
járunk erdőn, réteken.

Víz varázsa hív a partra,
zsong, zsibong a rét, liget.
Pajkos derű száll a szélben,
s virágillat. Érzitek?

Megtalálsz majd parton, dombon,
cseresznyefán, szederfán,
dinnyét falok kint a kertben
a forró nyár derekán.

S, ha támad a kánikula,
forróságot ont a Nap,
akkor biztos fagyit nyalva
hűsölök egy lomb alatt.

Nem fecsegek tovább róla,
hisz ismerjük oly sokan;
Vakáció. Együtt leszünk
egész nyáron, boldogan.

Charles von Lerberghe

A jókedvem

A jókedvem kacag a madárdalban,
táncol porzó szökőkutakban,
ahogy az ég felé száll.
Futkos, lobban, csapong velem:
játékszerem és ékszerem,
röppen, mint pille.
Most fénysugár,
most víg zene;

Vagy tán egy ezüstalma…
Sikongva dobom fel magasra,
s visszahull rózsás tenyerembe
ezüst szilánkok dalát pengetve.

Balla Margit

Jónás, a bálna

Élt egyszer a hatalmas tengerekben egy bálna. Amikor megnőtt, anyuka lett, és született neki egy kisfia, Jónás. A kisbálna együtt úszkált az anyukájával meg a többi bálnával és bálnagyerekkel a mély vizekben északról délre, keletről nyugatra, éppen amerre finom ennivalót találtak.

Az egyik nap egy bálnagyerek megkérdezte Jónást:

− Jónás, neked miért van ilyen furcsa neved?

− Miért, a te neved nem furcsa? − kérdezte Jónás.

− Az én nevem Éáíu, az anyukámé Éáéé, a barátomé Úúóúó. Szerintem a Jónás furcsa név.

Jónás erre nem tudott mit válaszolni, hanem megkérdezte az anyukáját:

− Mami, nekem miért ilyen furcsa a nevem? A többi bálnagyereké egészen más!

− Igen, mert a többieké bálna név. Tudod, mi, bálnák szeretünk énekelni, és a nevünk is olyan, mint egy ének. De a tiéd valóban más. A te neved embernév. Elmesélem a történetét.

És Jónás anyukája mesélni kezdett:

Élt egyszer a hatalmas tengerekben egy bálna. Ennek a bálnának egyszer beúszott a gyomrába egy ember. A bálna igyekezett kivinni őt a partra, mert az emberek a szárazföldön élnek. Három napig tartott, amíg végre partra tette. Búcsúzóul az ember megmondta a nevét: Jónás. A bálnának nem sokkal később borja született. Jónásnak nevezte el. És az utódai családjában is mindig volt egy Jónás. Ez a bálna a te ük-ük-ük-ükknagyanyád volt.

− Így lettél te is Jónás − fejezte be a történetet a bálnaanyuka.

− Értem – bólintott Jónás, és elúszott, hogy eldicsekedjen a bálnagyerekeknek a nevével.

Végtelen vizeken

Az ember nem mindig barátkozott a hatalmas vizekkel, az óceánokkal és tengerekkel. Volt, hogy borzadt, rettegett, félt tőle. S volt is rá oka. Hiszen hosszú időbe telt, míg megtanult az örökké mozgó, nagy vízfelületeken közlekedni, kiismerte a tengerek sokféle arcát, a tomboló viharokat, tapasztalatokat szerzett a mélyükben élő furábbnál furább lényekről.

Az Atlanti-óceánon 36 méteres hullámot is mértek pár éve

Szörnyű élmény lehetett például, amikor a Földközi-tenger elfoglalta a mai medrét. Mert nem mindig volt ám ott tenger! Hanem csak betört a víz a mélyen fekvő helyre egyszer a Fekete-tenger felől, másszor a gibraltári sziklákat elsöpörve az Atlanti-óceánból. Csupán a magas hegyek csúcsa emelkedett ki aztán szigetként, a többit elöntötte a víz. Az emberek pedig, akik addig szabadon kóboroltak ezen a mélyföldön, ha átvészelték a betörő áradat rémületes napjait, visszahúzódtak a magasan fekvő helyekre, és rettegve gondoltak a hatalmas vízre, amely elnyelte az otthonukat. Eszükbe sem jutott, hogy hajózzanak rajta.

Az első hajósok

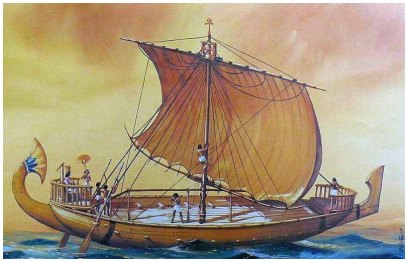

Az egyiptomi bárkák egyetlen szög nélkül épültek meg

Aztán mégiscsak nekiindultak az első felfedezők. Az első hajók az úszó fatörzsek voltak. Hiszen nem volt nehéz megfigyelni, hogy sodorja az örökké hullámzó víz a kidőlt fatörzset egyik partról a másik felé. És a legmerészebbek némelyiken próbautat tettek. Majd több fatörzs egymáshoz erősítésével tutajt építettek, amely már sokkal inkább megfeküdt a vízen, s biztonságosabban lehetett rajta állni. Hamarosan kitalálták hozzá az evezőt is, amellyel kormányozni tudták járművüket, s nemcsak sodortatták magukat a hullámokkal. Így haladt előre lépésről lépésre a hajóépítés tudománya, a nagy és mind bonyolultabb vízi járművek felé.

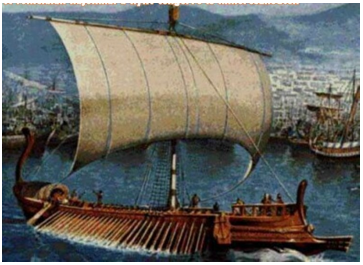

Az első igazi hajósok

A nyílt tengerre először a fóniciaiak (bal oldali kép) merészkedtek ki. Korábban az egyiptomiak még csak a part mentén hajózgattak bárkáikon szigetről szigetre a Földközi-tengeren. A fóniciaiak viszont már igazi hajókat építettek hatalmas cédrusfenyőkből. Országukban – a mai Libanon és Szíria területén – akkoriban még nagy cédruserdők borították a hegyeket.
A cédrus pedig a hajóépítés legkitűnőbb fája mindmáig.

Öreg fák az öreg erdőben II.

A harkályok

A harkályok kerek odút készítenek maguknak magasan a fa törzsén. Néhány év után aztán megunják, és újat vájnak, a régit pedig otthagyják azoknak, akik nem tudnak építeni, mint például a szalakóták. —>

A mókus

A mókus is fán él. Magasan a fatörzs közelében épít magának ágakból fészket, abban alszik, és ott hozza világra a kölykeit. Az élelmét is a fáról szerzi be. Ez lehet toboz, mogyoró, makk, fakéreg, növényi nedvek, bogyók, gombák, rovarok, tojások, madárfiókák. S ha úgy adódik, szívesen beköltözik ő is egy elhagyott harkályodúba.

Elhagyott harkályodú

Tudtad?

Minél idősebb egy erdő, annál sokszínűbb, gazdagabb az élet benne.

A 100-150 évnél idősebb fákból álló erdőben egyre értékesebb rendszerei alakulnak ki a növények és állatok együttélésének. Az öreg fák sok erdőlakónak nyújtanak menedéket.

A sárkányokról 2.

A valódi sárkány

Na, és ha nem tudtad, itt az igazi meglepetés, ugyanis sárkány a valóságban is létezik. Ő pedig nem más, mint a varánusz, közkedvelt nevén a komodói sárkány. Ez a világ legnagyobb gyíkféléje, Dél-Kelet Ázsiában, Indonézia kis szigetein, például Komodó szigetén él. Testhossza a három métert is meghaladhatja, tömege pedig 150 kilogramm is lehet. Kedvenc táplálékai közé tartoznak a bogarak, hernyók és a kisebb tengerparti állatok. Mivel azonban a saját élőhelyén csúcsragadozónak számít, ezért gyakorlatilag mindent zsákmánynak tekint. Így ha esetleg Komodó szigetén járva találkozol vele, ne tévesszen meg, hogy egyfejű, nem olyan barátságos, mint Süsü, sőt kifejezetten veszélyes az emberre. Ha mégis szeretnél ilyen állatot látni és nem akarsz emiatt Indonéziáig utazni, akkor biztonságos körülmények között találkozhatsz vele Magyarországon, a Nyíregyházi Állatparkban.

Komodói sárkánybébi

A Sárkány Lovagrend

Komodói sárkány—felnőtt

Hogy a sárkányok a történelemnek is milyen fontos szereplői, azt mi sem mutatja jobban, mint a Sárkány Lovagrend. Persze itt a sárkány csak mint jelkép jelenik meg, de akkor is. A Luxemburgi Zsigmond magyar király és későbbi német-római császár által 1408-ban alapított lovagrend a saját magát feláldozó sárkányt választotta szimbólumának, ezzel utalva az egyik legfontosabb lovagi erényre, az önfeláldozásra. Zsigmond halála után a rend sokat vesztett jelentőségéből, de csak az 1700-as években szűnt meg. Manapság azonban ismét létezik, hiszen 2001-ben újraalapították, tehát nem csak sárkányok léteznek, hanem sárkányos lovagok is.

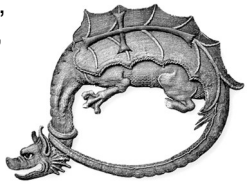

Sárkány Lovagrend kitűzője

A takács

A szép textíliák mestere a takács. Sző, fon, ahogy a szólás mondja. Díszes abroszokat, terítőket, szőnyegeket, mindenféle asztali és ágyi ruhát készített. Sok végvásznat megszőtt a falusi háztartások számára, amiből az asszonyok aztán maguk szabták ki a lepedőket, törülközőket, és megvarrták a család alsóruháit, az ingeket, gatyákat, alsószoknyákat.

A vásznak lenből vagy kenderből készültek.
A kendert tavasszal elvetették. Mikor beérett, nyár végén kiszaggatták a földből, patak vagy tó vizében megtisztították, majd addig törték, fésülték a növény szárának rostjait, míg elég puhák nem lettek, alkalmasak a fonásra. A kenderfeldolgozás eszközei, a különféle törők, fésűk, gerebenek, motollák, gombolyítók, orsók ma már csak múzeumokban és tájházakban láthatók.

A kender feldolgozása a nők munkája volt a falusi háztartásokban. Ők készítettek a növény rostos szárából fonalat. A szövést azonban legtöbbször mesteremberre, takácsra bízták. A régi időkben minden településen dolgozott néhány takács, nagyobb helyen akár több, 20-30 is. Ahol meg egy sem akadt, ott a szomszéd faluba vitték a szőnivalót. Így dolgozott hosszú éveken át a környék sok faluja számára a Mátyusföld szélén, Naszvadon az utolsó takács, Csuport Józsi bácsi. Gyönyörű, piros mintás vásznait ma a naszvadi és a martosi tájházban csodálhatják meg a látogatók.

A szövés bonyolult eszköze a szövőszék, a fonás egyik legfontosabb szerszáma az orsó. Jobb kézzel pörgette a fonó, úgy sodorta vele fonallá a kender rostos szárát.

A fonás a hosszú téli esték foglalatossága volt. A lányok, asszonyok fonóházakban gyűltek össze fonni. Míg a kezük szorgalmasan pörgette az orsót, sodorta a fonalat, beszélgettek, meséltek, énekeltek. Társaságban könnyebben ment a munka. A fonóházakat a legények is szívesen látogatták. Udvaroltak a lányoknak, szórakoztatták őket az egyhangú munka végzése alatt. Barátságok, szerelmek is gyakran szövődtek a fonóban.

A takács a kész fonalból dolgozott. Szövőszékén sokféle mintát szőtt a vászonba.
Ha finomabb vásznat, ingnek, köténynek valót készített, a kenderfonalat lenszállal vegyítette. A mintákhoz színes pamut- vagy gyapjúfonalat használt. A legdurvább kenderfonalból zsáknak való vásznat szőtt a gazdaságok és a molnárok, pékek számára.

Takácsok ma is működnek. Legtöbbjük azonban már gépen sző. Szövőszéken ma az iparművész takácsok dolgoznak. Ők örökítik tovább a régi mesterek tudását és mintakincsét.

Gianni Rodari

A fagylaltpalota

Hát, egyszer a fagylaltkirály palotát építtetett Bologna városában, a Főtér kellős közepén, mégpedig csupa fagylaltból. Messze földről sereglettek oda a kisgyerekek, hogy megkóstolják. Tejszínbabból volt a cserepe, cukrozott gyümölcsből minden kéménye, a kéményfüst meg vattacukorból. Minden egyéb fagylaltból volt: fagylaltfalakon fagylaltkapuk nyíltak, s odabent fagylaltbútorok álltak.

A legkisebb gyerek egy asztal alá mászott, és egyenként elnyalogatta az asztallábakat, mire az asztallap rázuhant, lepotyogtak róla a tányérok, amelyek csokoládéfagylaltból voltak – azok ízlettek a legjobban.

A portás egyszer csak rémülten látta, hogy olvadozik az egyik ablak. Ugyanis táblája éppen eperfagylaltból volt, és rózsaszín patakocskákban csörgedezett lefelé.

– Gyorsan! – kiáltotta a portás. – Gyorsabban!

Erre mindenki még buzgóbban nyalogatott, hogy a palota egyetlen cseppecskéje se vesszen kárba.

– Karosszéket! – rimánkodott egy vén anyóka, akinek már jártányi ereje se volt.

– Karosszéket egy szegény öregasszonynak! Párnázottat kérek, ha lehetséges.

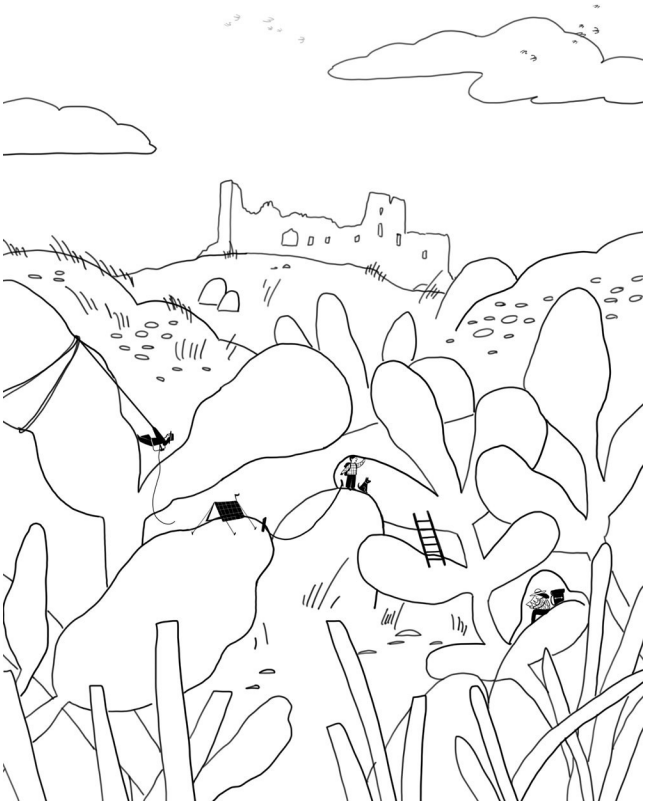

Egy jószívű tűzoltó máris futott, és hozott neki egy karosszéket, tejszín- és pisztáciafagylaltból, vaníliafagylalttal kipárnázva. A szegény öreg anyóka boldogan kezdte nyalogatni a karfáját. Csodálatos nap volt ez, s a doktor bácsik bámulatára aznap senki se csapta el a hasát. Csakhogy egy telhetetlen kislány nekiesett a fagylaltkirály narancsfagylalt-koronájának, s azt is elnyalogatta. Oda lett a királyság. Nem volt többé, aki fagylaltpalotát építtessen. Azóta is, valahányszor a gyerekek fagylaltért nyafognak, a mamák meg a papák így sóhajtoznak:

– Hej-haj, neked is egy egész fagylaltpalota kellene, mint az a bolognai! De olyan csak egyszer volt.

A Föld és a Mars

Saját bolygónkra, a Földre leginkább úgy szoktunk tekinteni, mint az állandóság jelképére. Számunkra ez egy biztos pont, egy biztonságos „kikötő”. De a világűrből szemlélve a Föld is csak egy bolygó a Naprendszerben, egy a Nap körül szédítő sebességgel száguldó, óriási űrjármű. Ráadásul ez a hatalmas labda nemcsak a Nap körül kering, hanem még forog is a saját tengelye körül iszonyú gyorsan.

Sok bolygóhoz hasonlóan a Földnek is van egy állandó kísérője, a Hold.
A Hold az egyetlen égitest, amelyen már ember is járt.

Földünk tehát csillagászati tulajdonságaiban, mint a keringés, a forgás és hogy van állandó kísérője, nemigen tér el a Naprendszer többi bolygójától. Ám a tudomány mai állása szerint ez az egyetlen égitest a Naprendszerben és az ember számára belátható világűrben, amin kialakulhatott az élet – mégpedig leginkább a folyékony víznek köszönhetően. A másik egyedülálló tulajdonsága bolygónknak az, hogy van az élet fenntartásához megfelelő légköre. A légkör megvédi az élővilágot a Napból és a világűrből érkező káros sugaraktól, sőt a kisebb-nagyobb szilárd égitestek, mint például a meteorok becsapódásától. Ezért is kellene sokkal jobban vigyáznunk rá, a légkörre, a vizekre és úgy általában a környezetünkre. Mert innen nincs hová mennünk. Számunkra a világűr kegyetlen végtelenjében tényleg a Föld az egyetlen menedékünk.

A Marson jelenleg is dolgozó Curiosity szonda

Gólya, gólya gilice

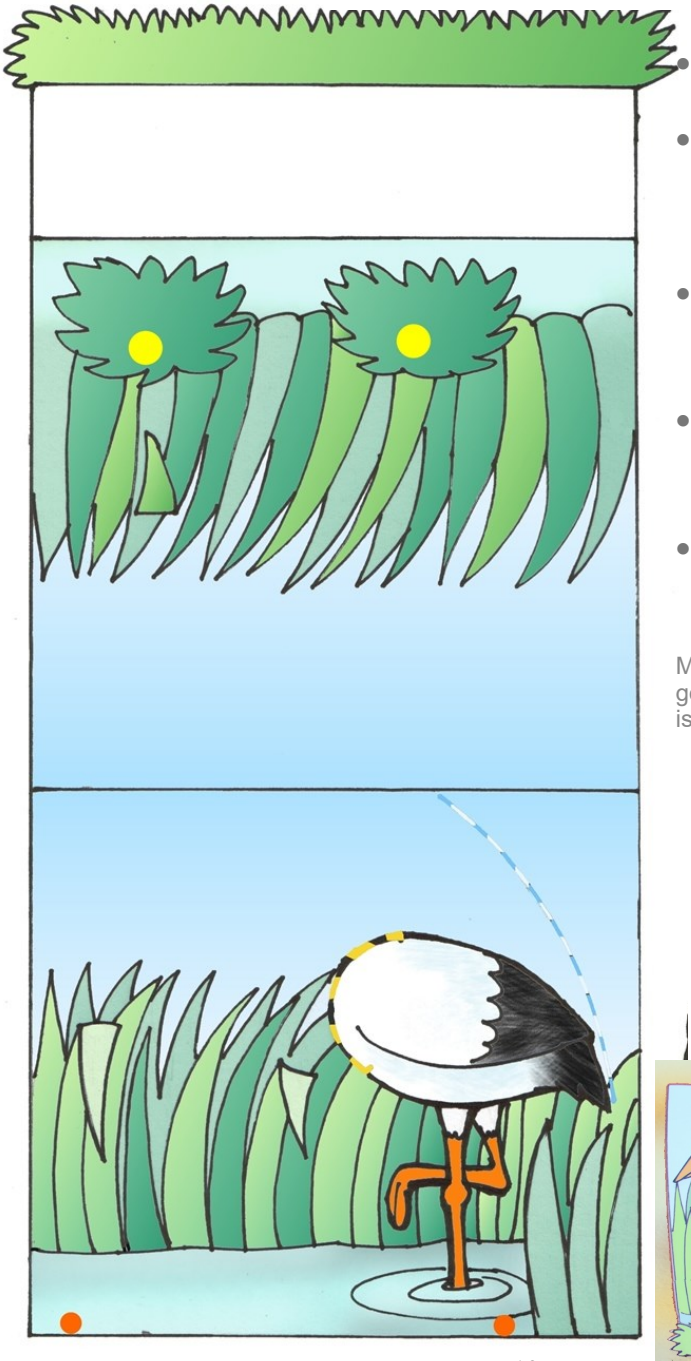

- Nyírd ki a formákat!
- Hajtsd meg és vágd be a szaggatott vonalak mentén!
- A füvet ragaszd rá a pontokra a vízben!
- A békákat ragaszd a pontokra a fűben!
- Fűzd be a gólya fejét a kivágott nyílásokba!

Mozgasd a pillangót és a gólya feje is mozogni fog!

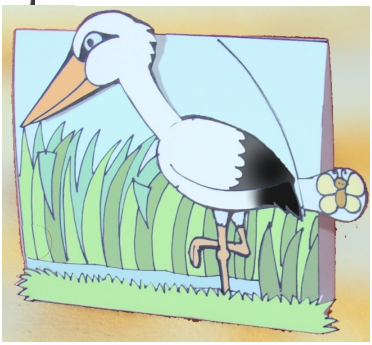

Olvastad már?

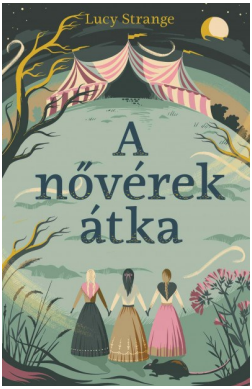

ToLucy Strange: A nővérek átka

Küzdelmes az élet Willa, Grace, Freya és három húguk számára. A hat, anya nélkül maradt lány egy tanyán él és dolgozik rettegett apjuk és egy átok árnyékában.
Mikor megérkezik a vidékre a titokzatos Telihold vásár, a legidősebb lány, Grace végre egy kis vidámságot csempészhet az életébe, ám másnap, mikor a mutatványosok tovább vándorolnak, neki is nyoma vész.
Willa utánaered, az Elveszett mocsáron át követve nyomait, ahol sűrű árnyak gyülekeznek. Ha sikerül közöttük átvergődnie, és egyesíteni családját, talán az apja által rejtegetett titkokra is fény derül, és szembenézhet legmélyebb félelmeivel…
Lucy Strange legendákat és mágiákat ötvöző kalandregénye.
10 éves kortól ajánljuk

„Nagyi kinyitotta a nagyszekrény ajtaját. Kiemelt több kupac takarót, flanel alsószoknyát és a hosszú, téli fehérneműket, majd arrébb tolta az akasztóról lógó ruhákat, mintha csak függönyt húzott volna félre, hogy felfedje a mögötte rejlő kincset.
Nagyi titkos könyvtárát.”

„A babonák ártalmasak… félelemmel kötnek gúzsba bennünket.”

„... egyes dolgok csak azért olyan mágikusak, mert mások félnek tőlük.”

„A történet olyan közeg, ahol tanulunk, érzünk és álmodunk…”

„A térképek elgondolkodtatnak azon, hogy hol vagy, és hol nem vagy. Hatalommal ruháznak fel. Gondolatokat tesznek a fejedbe.”

„Egy lánygyermek nem ér kevesebbet egy fiúnál..”

„Sok minden lehet varázslat, nem igaz? Természetbeli dolgok, dolgok az égen, meg olyan okos dolgok, mint ez itt. Nekem úgy tűnik, mintha a varázslat magyarázat lehetne mindarra, amit nem értünk”.

Viccek nyárra

Két macska beszélget:
- Azt hiszem ma balszerencsém lesz.
- Miből gondolod?
- Reggel átment előttem egy fekete kutya.

Pistike hazajön a vándortáborból és lelkendezve meséli a mamájának, hogy láttak egy nagy kígyót.

- Tudod anyu, teljesen úgy mozgott,mint a Buksi farka, csak nem volt rajta kutya.

Az anyuka kérdezi a fiát:
- Mi volt ma az iskolában, Zolika?
- Kémiaórán a robbanóanyagokról tanultunk.
- És holnap mi lesz az iskolában?
- Iskolában? Miféle iskolában?

-Hogy lehet egy sünnel időt mérni?
- ???
- Kiteszed az ablakba fél órára. Az pont harminc perc.

- Sorolj fel néhány állatot! - mondja a tanár az iskolában.
- Kutyuska, tehénke, disznóka.
- Jó, de nem kell mindig utána mondani a kicsinyítőképzőt!
- Macs, kecs, csir, puly.

- Figyelj ide! Gond van! Mindenki bánt minket, védekezni nem tudunk, és tele vagyunk már ezzel a helyzettel. Mit csináljunk?

Mire a bagoly:

- Hát változzatok át sündisznókká! Azokat senki nem bántja!

- Öööö...izé...és hogyan változzunk sündisznókká?

- Az már nem az én feladatom. Én csak a stratégiai kérdésekkel foglalkozom.

A májusi rejtvények megfejtései

Uzonyi Pál: Tizenketten című verséből az májusi versszak hiányzó sora:

Májusban: akácvirág,
s szép virágos orgonaág.

1. nem tud beszélni
2. apa párja
3. Gabriella beceneve
4. visszafelé: nem kicsi
5. helyeslés, nem ellentéte

N	É	M	A
A	N	Y	A
G	A	B	I
Y	G	A	N
I	G	E	N

K	A	K	T	U	S	Z
Á	L	I	Y	T	Z	E
K	M	L	Ú	A	Ú	N
A	A	Ó	K	S	R	E

H	Ö	R	C	S	Ö	G
Á	D	Á	S	A	B	Y
L	Ö	C	A	J	Ö	Á
Ó	N	S	P	T	L	R

Rajzold át a pontok mentén, majd színezd ki!

Rejtvények júniusra

A rejtvények megfejtéseit leadhatod a gyerekkönyvtárban és ha szerencséd van, kisorsoljuk a nevedet és ajándékcsomagot nyersz. Nosza, állj neki! Jó szórakozást!

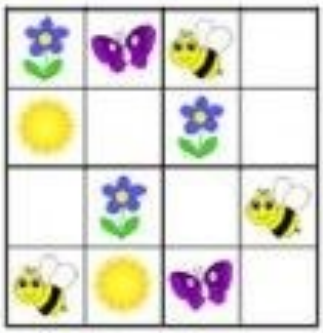

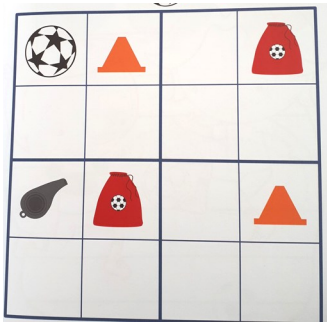

Zord római - *Melyik szám a 345?*

A CCCLX
B CCCXXV
C CCCLXV
D CCCXLV
E CCCXL

Ha a betűhálóból kihúzod a júniusi névnapokat, majd, ha a megmaradt betűket összeolvasod **Uzonyi Pál: Tizenketten** *című versének hiányzó része alakul ki. Írd a pontozott vonalra!*

E	K	K	A	N	I	T	A
O	R	A	R	N	O	L	D
P	A	N	E	T	T	E	N
T	Ü	N	D	E	D	Ü	L
M	L	E	V	E	N	T	E
E	G	A	K	I	V	Á	N
I	R	É	N	A	S	Z	A
B	A	R	N	A	B	Á	S

Június: Péter – Pál hava,

……..

Fejezd be a mintát, majd színezd ki a húsvéti

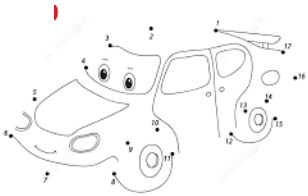

A meghatározások alapján töltsd ki a rejtvényt, s ha ügyes voltál, a színes oszlopban olvashatod a megfejtést.
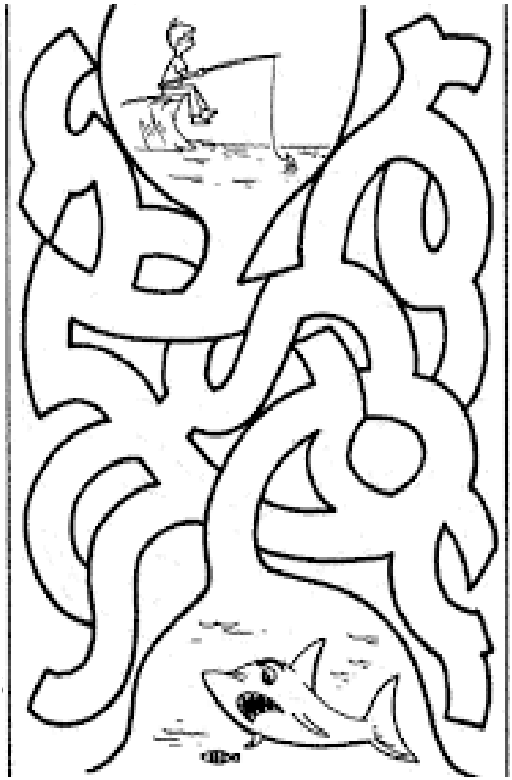
1. fa koronája
2. Tokaj híres bora
3. kislány játéka
4. Dóra becézve
5. apa párja